

Analyse | kraka

30. december 2017

Unge med indvandrerbaggrund fra fattige familier starter oftere i gymnasiet end danske unge

Af Kristine Vasiljeva, Regitze Wandsøe-Isaksen, Rasmus Kornbek, Bjørn Tølbøll og Sebastian Skovgaard Naur

I de lave indkomstgrupper er tilbøjeligheden til at starte i gymnasiet størst for mange af de unge, som har indvandrerbaggrund. Dette kan være et tegn på, at de fattige indvandrerfamilier har andre ressourcer og præferencer end de danske.

- I lavindkomstgrupperne har unge med anden etnisk herkomst end dansk (herefter: unge med indvandrerbaggrund) imidlertid op til 17 pct. point højere tilbøjelighed til at starte på et gymnasium end børn af to danskere (herefter: danske unge), uanset om de har vestlig eller ikke-vestlig baggrund.
- I højindkomstgrupper er der stort set ingen forskel i tilbøjeligheden til at starte i gymnasiet for danske unge og unge med indvandrerbaggrund.
- Det, at unge med indvandrerbaggrund fra lavindkomstfamilier starter på et gymnasium i højere grad end danske unge fra fattige familier, peger på, at deres forældre har flere ressourcer og/eller stærkere præferencer for, at deres børn starter på et gymnasium, end deres indkomst afspejler. Fx i form af specifik viden eller uddannelse fra hjemlandet, som de ikke kan anvende i Danmark.

Kontakt

Ledende økonom
Kristine Vasiljeva
Tlf. 23939327
E-mail kri@kraka.org

Økonom
Regitze Wandsøe-Isaksen
Tlf. 31404252
E-mail reg@kraka.org

Unge med indvandrerbaggrund klarer sig værre i skolen

Undersøgelser har vist, at indvandrere klarer sig dårligere målt på folkeskolekarakterer og Pisa-score end danske børn, se fx Nielsen (2010), Rangvid (2007; 2010), Christensen og Fredslund (2013) og Jakobsen (2015). Dette gælder også efterkomme og tredjegerations indvandrere, der bliver født i Danmark, til trods for at de er født og opvokset i Danmark (se Greve og Christensen, 2016).

Bliver det afspejlet i indskrivningsfrekvens på gymnasiet?

Men bliver lave karakterer afspejlet i unge med indvandrerbaggrunds tilbøjelighed til at starte i gymnasiet? Og hvordan klarer unge med indvandrerbaggrund sig givet de materielle ressourcer, deres forældre har? I dette notat sammenlignes tilbøjeligheden til at starte i gymnasiet efter forældrenes oprindelse og husstandsindkomst for danske unge og unge med indvandrerbaggrund.

Fattige med indvandrerbaggrund starter oftere i gymnasiet

For unge fra lavindkomstgruppen, dvs. hvor deres forældre har en husstandsindkomst under 300.000 kr. årligt, er tilbøjeligheden til at starte i gymnasiet op til 17 pct.point højere for unge med to indvandrerforældre end for danske unge, jf. Figur 1.

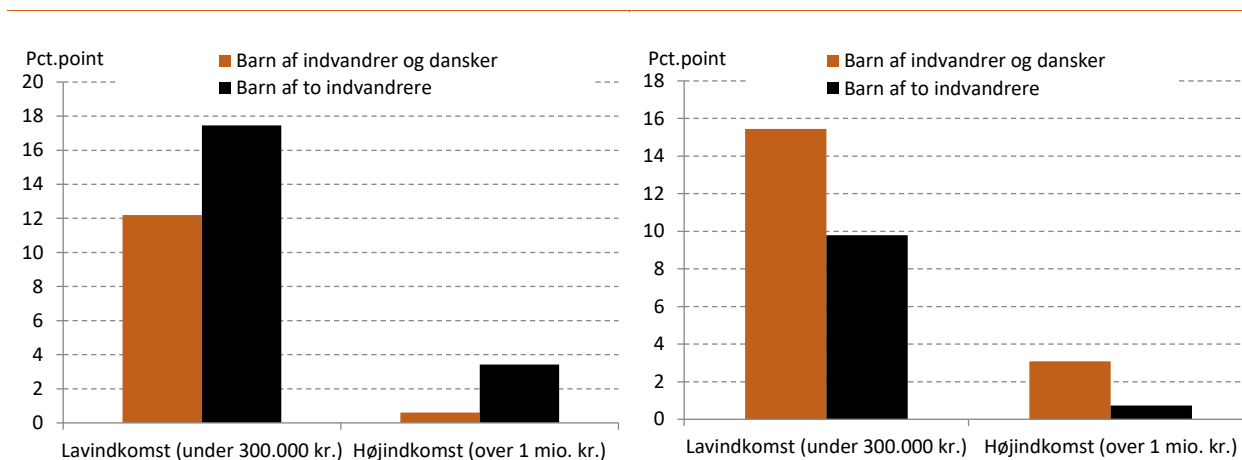
Stort set ingen forskel blandt højindkomstsfamilier

For unge fra højindkomstfamilier er der stort set ingen forskel i tilbøjeligheden til at starte i gymnasiet for unge med indvandrerbaggrund ift. danske unge, jf. Figur 1.

Figur 1 Hvor meget højere er tilbøjeligheden til at starte i gymnasiet ift. danske unge

a) Ikke-vestlige ift. danske unge

b) Vestlige unge ift. danske unge

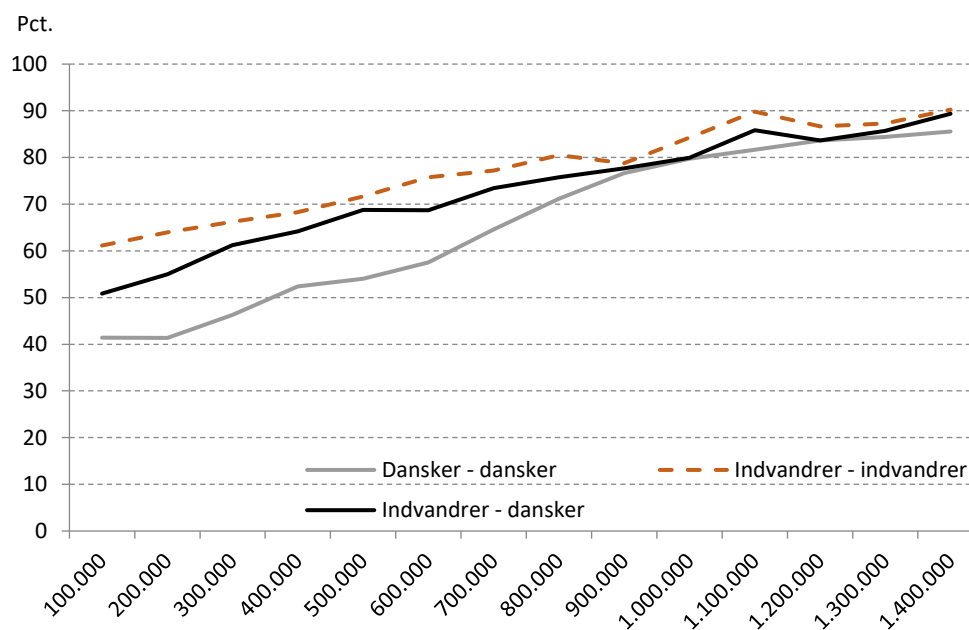
Anm.: "Danskere" er unge, hvor begge forældre har dansk oprindelse, "ikke-vestlige" er personer, hvor enten begge forældre har ikke-vestlig oprindelse eller hvor én forælder har dansk oprindelse og en anden har ikke-vestlig oprindelse. "Vestlige" er personer, hvor enten begge forældre har vestlig oprindelse eller hvor én forælder har dansk oprindelse og en anden har vestlig oprindelse. Indkomsten er husstandsindkomst, når den unge er 15 år – opjusteret til 2016-priser. Se også Boks 1.

Kilde: Egne beregninger på registerdata fra Danmarks Statistik.

Ved lav indkomst har ikke-vestlige større tilbøjelighed

Fordelt på hele indkomstintervallet ses overordnet samme billede – nemlig at unge med indvandrerbaggrund for langt de fleste indkomstgrupper har højere tilbøjelighed til at starte i gymnasiet end danske unge, jf. Figur 2. Samtidigt viser figuren, at tilbøjeligheden til at starte i gymnasiet stiger med husstandsindkomsten.

Figur 2 Tilbøjelighed til at starte på et gymnasium fordelt på husstandsindkomst (ikke-vestlig oprindelse)

Anm.: Se Figur 1. "Dansker-dansker" dækker over unge, der har to etnisk danske forældre, "Indvandrer-indvandrer" er unge med to indvandrerforældre og "Indvandrer-dansker" er unge der har hhv. én forælder der er indvandrer og én der er dansker.

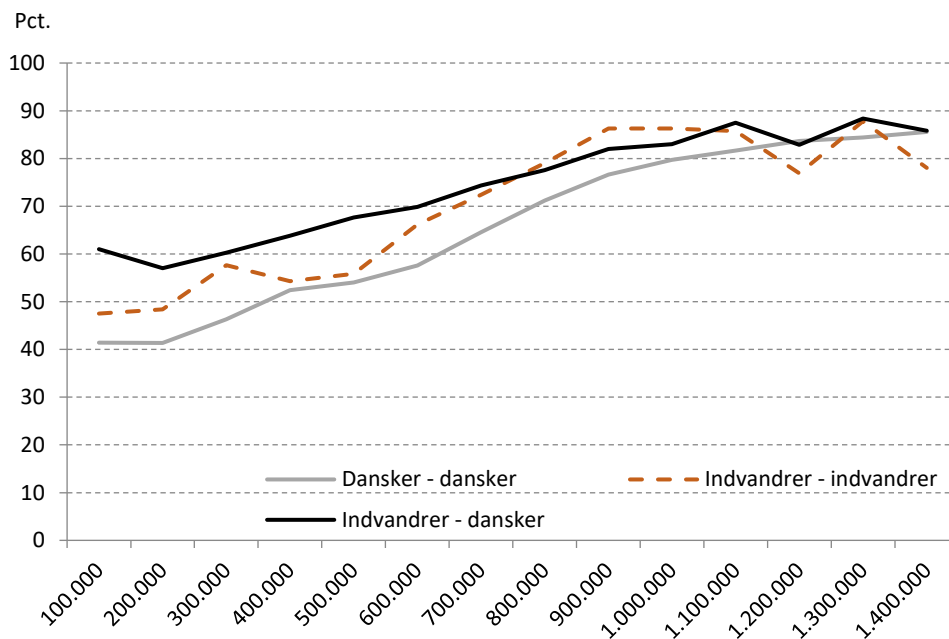
Kilde: Egne beregninger på registerdata fra Danmarks Statistik.

Samme resultat for unge med vestlig indvandrerbaggrund

Samme billede ses for unge med vestlig indvandrerbaggrund. Konkret viser Figur 3, at særligt børn af én vestlig indvandrer og én dansker for alle indkomstgrupper har en større tilbøjelighed til at starte på et gymnasium.¹

¹ Tilbøjeligheden på tværs af indkomstniveau viser samme billede, også når der kontrolleres for forældrenes uddannelse. Uddannelsesdata for indvandrere giver imidlertid ikke nødvendigvis det rette billede af deres færdigheder, da uddannelsesoplysningerne er selvrapporterede, og der kan være forskelle på tværs af lande i uddannelseskvalitet.

Figur 3 Tilbøjelighed til at starte på et gymnasium fordelt efter husstandsindkomst (vestlig oprindelse)

Anm.: Se Figur 2.

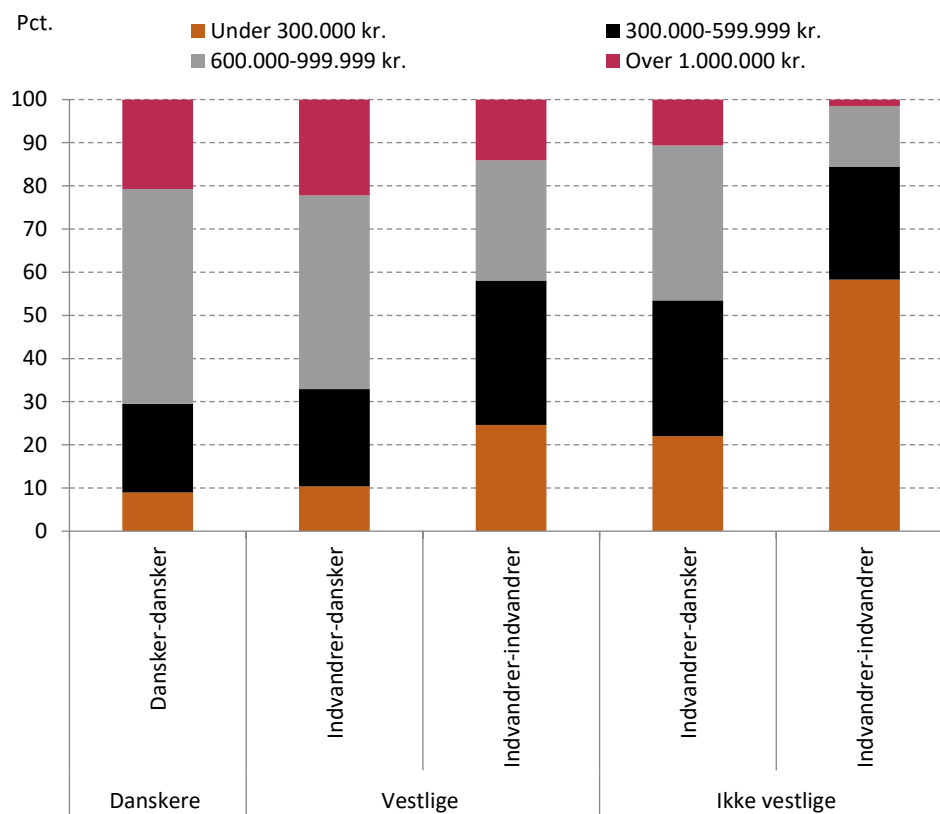
Kilde: Egne beregninger på registerdata fra Danmarks Statistik.

Indvandrerbørn kommer fra fattigere familier

Børn med indvandrerbaggrund har, uanset om deres forældre er vestlige eller ikke-vestlige, således for stort set alle husstandsindkomstniveauer en højere tilbøjelighed til at starte i gymnasiet. Overordnet set har børn af to indvandrere imidlertid lavere sandsynlighed for at starte i gymnasiet end danske unge, jf. Figur 5 i bilag. Dette forklares ved, at der er relativt flere unge med to indvandrerforældre, der har en lav husstandsindkomst end for danske unge, jf. Figur 4. Det er også i overensstemmelse med, hvad tidligere forskning har fundet – nemlig at forskelle i socioøkonomisk baggrund kan forklare en væsentlig del af forskellen i uddannelsesmæssig præstation mellem danske unge og unge med indvandrerbaggrund.²

² Fx Fallesen (2015) nævner flere mulige kilder til gabet i fuldførelsesrater mellem etnisk danske børn og indvandrerbørn fra ikke-vestlige lande i perioden 1990 til 2007, hvor forskelle i familiebaggrund, ifølge analysen, kan forklare en stor del af gabet. Hvidtfeldt (2008) viser, at når man sammenligner unge danskere og ikke-vestlige indvandrere med samme forældrebaggrund, så er tilbøjeligheden for at være i gang med en uddannelse i mange tilfælde større for unge indvandrere og efterkommere. Colding et al. (2009) viser, at forskellen i dropout-rater fra erhvervsuddannelser mellem efterkommere og etnisk danske unge reduceres markant, når der kontrolleres for forældrekaraktistika.

Figur 4 Husstandsindkomst fordelt på forældrenes oprindelse (kr.)

Anm.: Se Figur 2.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Potentielt andre ressourcer i indvandrerfamilier

Samlet set viser analysen, at unge med indvandrerbaggrund med få familieressourcer har større tilbøjelighed til at starte i gymnasiet end danske unge med samme materielle baggrund. Det kan være et tegn på, at deres forældre har ressourcer, der ikke bliver afspejlet i indkomsten, såsom en uddannelse fra hjemlandet, som de ikke kan benytte i Danmark, bestemte færdigheder eller en stærk præference for, at deres børn får en god uddannelse. Indvandrerforældre kan have svært ved at anvende disse ressourcer i Danmark til at opnå en indkomst, fx pga. administrative- eller sprogvanskeligheder eller meget specifikke færdigheder, men denne human kapital har betydning for, om deres børn starter i gymnasiet.

Bilag

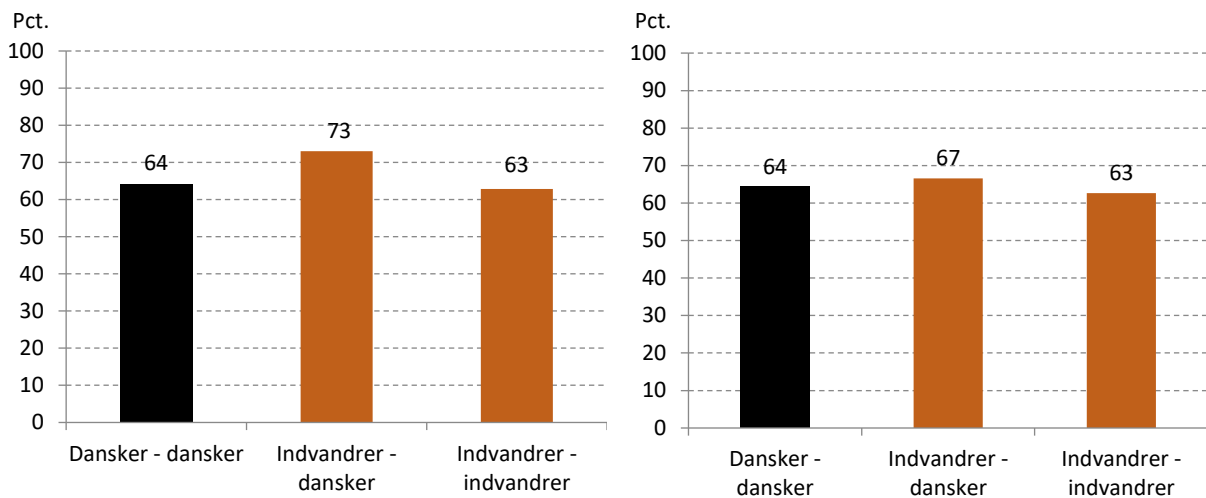
Unge med én vestlig og én dansk forælder klarer sig bedst

Blandt danske unge i alderen 16-25 år har omkring 64 pct. påbegyndt en gymnasial uddannelse. For unge med to indvandrerforældre er tilbøjeligheden en smule lavere – uanset, om forældrene er ikke vestlige eller vestlige – og størst tilbøjelighed til at starte i gymnasiet har unge med én vestlig og én dansk forælder. jf. Figur 5.

Figur 5 Tilbøjelighed til at starte i gymnasiet for vestlige og ikke-vestlige indvandrere og danskere

a) Vestlige (børn af to danskere som referencegruppe)

b) Ikke-vestlige (børn af to danskere som referencegruppe)

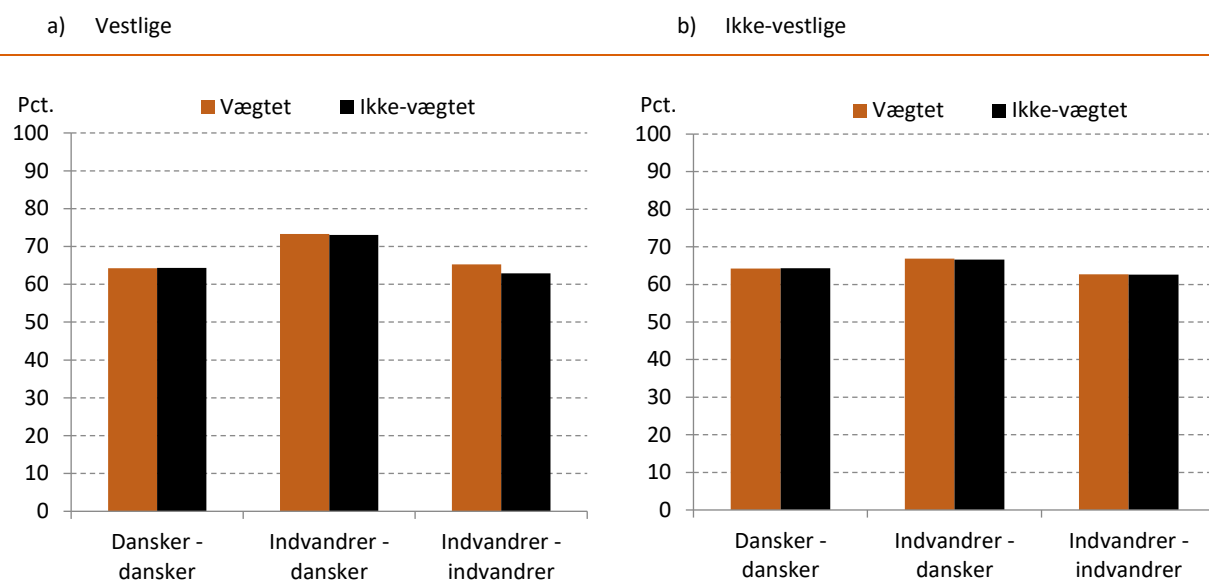
Anm.: Se Figur 2. Der er væsentlige forskelle i aldersfordelingen af unge med forskellig oprindelse. Dette ændrer dog ikke signifikant på tilbøjeligheden til at starte på et gymnasium, jf. Figur 6

Kilde: Egne beregninger på registerdata fra Danmarks Statistik.

Korrektion for forskelle i aldersfordeling – lille betydning

Der er væsentlige forskelle i aldersfordelingen af unge med forskellig oprindelse, og det kan have betydning for, hvor stor andel i hver etnisk gruppe observeres som indskrevet på et gymnasium. Gruppen af unge i alderen 16-25 år kan inddeles i 10 alderstrin. Derfor er alle populationer af unge vægtet således, at hvert alderstrin udgør 10 pct. af populationen i Figur 5 i hovedteksten. Dette ændrer dog ikke signifikant på resultatet, som Figur 6 viser, da de fleste unge begynder på et gymnasium som 16-17-årige.

Figur 6 Tilbøjelighed til at starte på et gymnasium for vestlige og ikke-vestlige, vægtet og ikke-vægtet

Anm.: Se Figur 2.

Kilde: Egne beregninger på register data fra Danmarks Statistik.

Boks 1 Datagrundlag for analysen

Der tages afsæt i personer, som er i befolkningen primo 2016, og som er født i Danmark, fra befolkningsregistret (BEF). Konkret betragtes kun personer, som er mellem 16-25 år primo 2016, da de fleste unge forventes at påbegynde en ungdomsuddannelse i denne aldersgruppe. Dernæst inddeles de unge efter deres forældres oprindelse.

De unge opdeles i tre kategorier, hvor der anvendes forældrenes indvandringsstatus (IE_TYPE) fra BEF-registret:

- børn af to etnisk danske forældre
- børn af to indvandrere
- børn af én etnisk dansker og én indvandrer

Unge, hvor kun en forælder observeres i befolkningsregister i 2016, er ikke medtaget i analysen.

Derudover opdeles de unge efter deres forældres oprindelse. Ikke-vestlige unge har enten begge forældre med ikke-vestlig oprindelse, eller én dansk forælder og én forælder med ikke-vestlig oprindelse. Vestlige unge har enten to forældre med vestlig oprindelse, eller én dansk forælder og én forælder med vestlig oprindelse. Der er også en mindre gruppe af unge, hvor én forælder har vestlig oprindelse, og den anden forælder har ikke-vestlig oprindelse. Disse unge bliver ikke inkluderet i analysen. Oplysninger om forældrenes oprindelsesland indsamles fra befolkningsregistret primo 2016.

Tilbøjeligheden til at påbegynde en gymnasial uddannelse måles ud fra uddannelsesregisteret (UDDA) fra ultimo 2000 til ultimo 2015.

Indkomsten måles som forældrenes indkomst i det år, hvor barnet er 15 år, ud fra indkomstre-gisteret (IND) dvs. for perioden 2006 til 2014. Forældrenes indkomst omregnes til 2016-priser vha. lønindekset i tabellen ILON52 fra Danmarks Statistik.

Litteraturliste

Christensen, V. og Fredslund, E. (2013). "Sammenhæng mellem elevernes matematikfærdigheder, deres hjemmebaggrund og skoleforløb". I Egelund, N. (red.) (2013). *PISA 2012. Danske unge i en international sammenligning*.

Colding, B., Husted, L., Hummelgaard H. (2009). Educational progression of second-generation immigrants and immigrant children. *Economics of Education Review*, 28, s. 434-443.

Fallesen Wind, H. (2015). *The educational performance of immigrant children: Examination of the native-immigrant education gap*. Study Paper 97. The Rockwool Foundation Research Unit.

Greve, J. og Christensen, V. (2016). "Sammenhæng mellem elevernes naturfagsfærdigheder og baggrundsforhold". I Christensen, V. (red.) (2016). *PISA Etnisk 2015 – Danske unge i en international sammenligning*.

Hvidtfeldt, C. (2008). "Hjemmets betydning for elevens præstationer i folkeskolen". I Tranæs, T. (red.) (2008). *Indvandrere og det danske uddannelsessystem*. Rockwool Fonden. Gylling: Narayana Press.

Jakobsen, K. T. (2015). *Indvandrepiger fra ghettoer klarer sig særligt dårligt i grundskolen*. www.kraka.org.

Nielsen, C. (2010). "Sammenhænge mellem elevernes læsefærdigheder, deres hjemmebaggrund og skoleforløb". I Egelund, N. (red) (2010). *PISA 2009. Danske unge i en international sammenligning*.

Rangvid, B.S. (2007). Sources of Immigrants' Underachievement: Results from PISA-Copenhagen. *Education Economics*, 15(3), s. 293-326.

Rangvid, B.S. (2010). Source country differences in test score gaps: Evidence from Denmark. *Education Economics*, 18(3), s. 269-295.